

In apertis expositio domini Bede in libro **Tobias**

iber sancti patris Tobie et insupficie littere. salubris patet legentibus utpote qui maxime vite moralis et exemplis habundat et moniti et si quatenus

am eundem allegorice noviter interpretari quantum poma solus tantum in teriore et sensu videt simplicitati littere prestare. Maxima namque christi et ecclesie sacramenta si spiritaliter intelligantur in se continere probat. Siquidem ipse ipse israel designat qui cunctis gentibus ydolatrie declinat ipse serviebat deo fide recta et operibus iustis.

Sicut de tobias legitur quia cum venit ad iuvullos aureos quos fecerat iheroboam rex israel et hic solus fugiebat consortium omnium et pugebat in ierusalem ubi adorabat dominum deum israel. Iheroboam quippe ad deceptionem subditorum sibi iuvullos fabricavit aureos ydolatrie auctores exemplavit. Et quidem captus erat tobias in diebus salmanasar regis assyriorum et in captivitate positus via veritatis non deseruit. Hec captivitas a rege assyriorum facta illam generis humani captivitatem designat quia per regem omnium pravorum hoc est diabolum de patrie celestis habitatione peccatum et in huius exilii peregrinationem transmigrationem est. Invenit tobias ea que habebat pauperum cotidie cum captivis fratribus qui ex eius genere erant et adveniens et presertim decimas dabat. Et ipse israel indoctoribus sibi ubi de demofitia non solum rudibus sine gentis auditoribus sed et his qui ex nationibus in vitam conversationis eorum converti volebant ministrabat. Quicquid enim naturalis boni habere poterat quod non ab hoste captivante tolleretur hoc fuit totum in e-

plum virtutis ostendebat. Sed et portionem semper aliquam scientie salutaris et gentilibus dabat quod est decimationem sue substantie tobiam ministrare. Tobias postquam factus est vir accepit uxorem annam de tribu sua et ipse idem postquam adolevit et amplificatus est accepit synagogam cerimonis legalis instituta per moysen. Genitum ex ea filium nomen suum imponeret ei quia christum ex semine genui natiurum esse cognovit dicente moyses ipse. uo. s. d. de filiis israel tanquam in a. s. d. d. ad dauid de fructu uenit. post super se. cui nomen suum imposuit credendo et confitendo quod dicit de eo pater et ego primogenitum ponam illi. Sicut de ipso populo dicitur. Filius meus primogenitus israel. Que ab infancia timere deum docuit et abstinere ab omni peccato credendo et confitendo quia peccatum non faceret nec inueniret dolorem in ore eius si impleteret eum spiritus timoris domini. Tobias gabelo contribulus suo egeni sub cyrographo dedit decem talenta argenti et ipse de gentibus per hebreos interpretes diuine legis que in decalogo continetur scientiam commisit ut per hoc eas ab infidelitatis egestate liberaret. Sub cyrographo autem dedit id est sub conditione restituendi postquam ipse ditesceret vel qui dederat repeteret. Acceperunt autem gentes uerbum dei a populo israel per interpretationem quod post incarnationem dominicam etiam spiritaliter non intelligunt. et ad querendas uirtutum diuitias exercent. Reddunt uero feneratori cum credentes in fine seculi iudeorum munantem ecclesie recipient. et saluandis christi sacramenta committent scripturas que reuerabunt archana. Iubet tobias a rege occidi et tolli omnis substantia eius prater bona que fecit sed ille fugiens cum uxore et

fratres

55

filio nudus latuit quia multi diligebant
eum. & diabolus satagebat populum dei per idolatri-
am spiritali morte punire. & ei cunctas virtu-
tum opes auferre nec ualuit. quia multi erant
in eosdem doctores. qui ei uite prouiderent ac
saluti. **F**ugit autem cum filio & uxor. quia
nec fidee diuine incarnationis. nec statum sy-
nagoge potuit hostis auferre. quamuis uo-
lentem multum insisteret quod in mach^{abebat} agnibus
multum claruit. **S**es occiso rege a filiis. re-
stituta sunt cuncta ^{sua} tobie. quia signato sepi di-
abolo. ac suis sceleribus que uelud pessima
prole gignunt condempnato. redibant prospera
populo dei. Quibus altitioibus etiam ecclesie statum post
incarnationem dei fluctuare uidentur. **F**atigatus
a sepultura ^{tobias} uenit in domum suam. & cum iacta-
set se iuxta parietem. & obdormisset. ex mudo y-
rindinum calida stercorea incidit in oculos
eius. & factus est cecus. **N**e mireris lector. quod ali-
quando bona tempore malum. aliquando bonum ma-
la hominum facta significat. quod si non liceret
numquam nomen dei nigro atramento. & auro
seper lucido scriberet. quia dei lux est. **S**ed
& si nomen diaboli. in calculo scribas can-
dido. nichilominus tenebras significat. **P**sim-
das. **C**ecus ergo tobias cecus designat. quia
sicut apostolus ait cecus ex parte. contrarius in istis.
Fatigatus est a sepultura & cecus. quia infati-
gabilis in bonis operibus persistit. numquam fidei
lucem perdit. **L**acet spiritaliter & dormit fatigatus.
qui uigilare & stare in fide. uultu agere
& confortari negligit. cui bene congruit il-
lud apostoli. **S**urge qui dormis. & erurge a
morte. & illuminabit te christus. **A**irundine
propter leuem uolatum suam superbia cordisque leuitatem
figuratur. quare immundicia confestim eum quod
dominatur execat. **Q**uasi enim mudo yrindinum
subpositus dormit. qui leuitati lasciuie. ac

supbie mentem incautus subicit. **N**ec autem ceci-
tas populo istius maxime imminente aduentu christi
in carne preualuit. cum & romane seruitutis
iugo premerentur & legis diuine precepta pessime
uiuendo uiolarent. **I**nsultabant tobie
cognati & exprobrabant ei uxorem. quasi frustra
deum seruisset. quos increpauit ille & instru-
ens. ad deum se orando conuertit. **E**rant mul-
to populo quidam qui stulta temeritate ipsius
populi miserum insultarent. quod a felicitate
prisca sanctorum patrum. qui apud eos quondam deo ser-
uimus seruiebant. iam longe distaret. **Q**uos
idem populus per doctores quosque & electos suos
corrigitur seculum curabat. seque ad implora-
dam dei clementiam prece uite preceptione con-
uertebat. **N**ec ab eis debet uideri. quod idem
tobias & ceteri & uerbum dei predicant reprobus
simul et electos. **S**ignificare debet. **N**am &
iacob patriarcha cum anglo luctans. &
claudus pariter est factus & benedictus in
claudicatione uidelicet infideles. **I**dem est gen-
tes significans in benedictione fideles. **S**a-
ra filia raguel in ciuitate medoy. que tra-
dita erat septem uiris. & demonium interfici-
ebat eorum mox ut ingredierent ad eam. **I**ta
nationis figurate denunciat. cuius docto-
res huius mundi scilicet quod septem diebus uolunt. u-
tam nouerant. de eterna nil discere sciebant.
Idem sunt omnes a diabolo rapti in potestate ido-
latrie mancipati. donec uerum adueniret spiritus
suis dominus deus noster. qui hanc sibi per fidei hoste su-
pato conuincit. **S**icut tobias sarā alliga-
to demonio sponsam accepit. precipiente & co-
operante archangelo. per quem diuinitas nostri
saluatoris non incongrue significat. sicut
per tobiam humanitas. **N**ec mirabitur hoc quod
per duas personas angeli uidelicet & hominis
unam medianter dei & hominum personam dici

mus figurari. qui in expositionibus patrum
 uenerabilium legitur una eius persona per mun-
 di salutem patientis in ysaac qui offerebatur
 a patre in altari & in arietem qui immolaba-
 tur figurata qui in humanitate occidebatur ut
 ovis. in diuinitate impassibilis permanet cum deo
 patre ut uiuere cum suo patre domum reuertitur
 & ysaac. Si enim arietem humanitatem christi. homo
 figurat dicitur. cur non multo aptius homo huma-
 nitatem angelus diuinitatem significet. **M**issus
 est ergo angelus domini sanctus raphael qui interpretatur
 medicina domini ut & tobia a cecitate & sarā a
 demonio liberaret. **M**issus est dominus in mundum
 qui de se ipso ait. Non est opus ualentibus medico
 sed male habentibus. qui & populum iudicum a te-
 nebris proficie & gentilitate ab ydolatre ser-
 uitate liberaret. **D**e quo dicit propheta. Et uo-
 cabitur nomen eius magni consilii angelus. **A**p-
 paruit angelus tobie eius se socium ^{pre}tribuit.
 propter que magnalia populo ad quem missus erat per-
 ceret. & filius domini hominem assumpsit in quo uisi-
 bilitate cum hominibus conuersatur. humanum ge-
 nus saluaret. **I**ntroduxit tobiā angelum ad
 patrem ^{suū} qui salutauit eum dicens. Gaudium tibi
 sit sepe. **Q**ui respondenti. quale gaudium
 michi erit. qui in tenebris sedeo. & lumen
 celi non uideo. **T**ortus inquit animo esto in proxi-
 mo est ut a deo currens. **Q**ui dominus non per miracu-
 la que fecit in carne. ostendit in populo iudeo
 ex quo carnem suscepit. quia ipse est filius
 dei. & angelus id est nuntius patris uoluntatis.
 cui etiam gaudium perpetue salutis predicauit
 dicens. penitentiam agite appropinquabit
 enim regnum celorum. **S**perantibus de acquirendo
 lumine celesti. ego inquit sum lux mundi
 qui sequitur me non ambulabit in tenebris.
 sed habebit lumen uite. **P**romittit angelus
 tob ducere filium eius in rages civitatem medorum

& reducere ad eum. **P**romittit ^{dominus} credentibus ex
 populo iudeorum quantum idem sit populus magna ex
 parte cecitatis. quia incarnationis ^{sue} **scilicet**
 sacramenta plebi gentiliū aperiat. rursum
 in fine temporum eadem ^{populo} **exemplo** ex quo &
 carnem assumpsit latius pandat. committante
 ubique simul & cuncta operante fide diuini-
 tatis ipsius. **D**icit ipse de ductu ad medos. Et
 alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili.
 & illas oportet me adducere. & cetera. **D**icit
 apostolus de reductu. Donec plenitudo gentium
 impleatur. & sic omnis israel saluus fiet. **I**n
 terrogatus est angelus tobia uin esset. ego sum. **A**za-
 rias ananiam magni filius. **A**zarial interpre-
 tatur adiutor domini. ananias gratia domini. **E**t dominus
 his qui in se credunt intimat quia ipse est
 quem uenire desiderant propheta cantabat.
Adiutor meus & liberator meus deus meus ne tar-
 daueris. **D**e quo & euangelista. Et uictor glo-
 ria eius gloriam quasi unigeniti a patre ple-
 ni gratia & ueritate. **I**tem paruit omnibus in
 quod que erant in uia portanda. fecit tobi
 al uale patris suo & matris & ambulauit
 rursus ambo simul. **A**pparente in carne domino
 parata sunt omnia que ad redemptionem
 mundi pertinerent. & quibus sancte ecclesie fide ^{ac uita}
 nutretur. & firmaretur donec ^{hu} **et** scilicet uia t-
 minaret. id est uirtutes eius doctrina. temptati-
 o. passio. & resurrectio. ascensio. spiritus sancti mis-
 sio. fidelis credentium. infidelium persecutio. **Q**ui
 in ^{iudea} **uia** **p**actus ipse mediator dei & homi-
 num. predicauit per apostolos populo & synagoga
 unum carnem originem suscepit. gaudia
 supreme salutis & pacis. & his qui credere
 atque accipere uolebant. ea pro se ipsum donauit.
 sic ad salutem gentium in eisdem suis doctori-
 bus uenit. **P**rofectus est ergo tobiā & canis
 secutus est eum. ueniente domino ad saluandum

gentes

mines. scilicet predicatorum sunt eius uestigia se-
cundum quia quod uisum impleuerunt. Summes do-
cete omnes gentes. Denique domini cornu. ipse do-
minus impleuit. et sic petri aqua profudit.
Lames autem uocantur doctores. quia domini.
substantiam oues sui conditoris spirituales. a
furiis ^{bestias} hostibusque id est a spiritibus immundis et
ab hominibus defendit scismaticis. Mansit
tobias duce angelo profectus prima mansione
iuxta flumen tygris. et exiit ut lauaret
pedes suos. et ecce piscis inmanissimus exiit
ad deuorandum eum. Hic demum passionis do-
minice sacramentum significat. manifestus
Piscis inmanis qui a tobias cum eum deuora-
re appeteret angelo docente occisus est. anti-
quum humani generis deuoratore hoc est
diabolum designat. qui dum in redeptore non
mortem carnis appeteret. captus est potencia
diuinitatis. flumen tygris qui propter rapidis-
simum cursum. a tygri bestia uelocissima no-
men accepit. que cursu nostre mortis atque
mortalitatis indicat. in quo piscis latebat
inmanis. quia inuisibilis humani gene-
ris seductor. mortis habebat impium. Man-
sit tobias iuxta tygris fluenta. scilicet dominus in
mundo apparent. inter peccatores. una
dixit. si eum nec peccati unda tetigit. nec
in illo aliquid suum adueniens princeps tenebrarum
reperit. Exiit autem tobias influuium. ut
lauaret pedes suos. et dominus mortem cui nihil
debebat suscepit. ut fideles omnes sua uide-
licet membra a contagio peccati et mortis
ablueret. Occurrit tobias piscis deuorare
eum cupiens. et domino passo in cruce uenit di-
abolus qui eum crucifigi docuerat. querens si
quod forte in eius anima sceleris inueniret.
Expauescens piscis tobias exclamauit uo-
ce magna dicens. Domine inuadit me. Et do-

minus imminente mortis articulo cepit pa-
uere et redere. non diabolum primescens sed
mortem quia inuidia diaboli intrauit into-
rum orbem. naturali carnis fragilitate phor-
tescens. unde orabat ut si fieri posset transsi-
ret ab eo hora et dixit. abba patris. o. p. et. t.
Sed non quod ego uolo sed quod tu. **U**nde angelus to-
bie apprehende branciam piscis. et trahere eum
ad te. Apprehendit dominus diabolum et eum qui
se in morte capere uoluit moriendo cepit
et uicit. Apprehendit autem branciam eius ut
caput nequissimum a corpore deceptum. poten-
cie sue deterta superaret. id est nequiciam hos-
tis antiqui ab eo qui sibi male conuine-
rat et quasi unum secum corpus fecerat corde
auferret. et hos ecclesie suae corpori ^{pro} postea re-
deptor inleteret. Branciam quippe habet pes-
cis inconfinis capitis et corporis sui. Si-
cut autem dominus nostre caput ecclesie sue ecclesia
uero est eius corpus. ita diabolus caput est omnium
iniquorum. et omnes iniqui corpus et membra
sunt eius. Apprehendit ergo dominus branciam pes-
cis inmanissimum. et traxit eum ad se. puerum
in sicum. quia potentiam diaboli communi-
ens trahit palam confidentibus. eruntque
de potestate tenebrarum quasi filios lucis pre-
scit eum. Quod cum fecisset palpitare ce-
pit ante pedes eius. Cum dominus nequiciam
maligni hostis superans proferret in lucem
atque omnibus redderet manifestam. ^{mol} maligna-
tus est adhuc superbiens persecutionem in electis
eius commouere qui sunt pedes eius. quia per
ipsos ambulat ^{ba} in terra dominus. qui super
omnibus regnat in celo. **T**unc dixit an-
gelus domini. Exterea habet piscem. et cor eius
et iecur reponere tibi. Extererauit dominus pes-
cem cum nequicia diaboli. scilicet appetuit. et
quasi archana insidiarum eius euiserant.

primo spiritu scilicet

ac mortales

Reposuit sibi cor ei² quia calliditate ei² li-
bril scilicet inuoluit de qua scriptum est Serpens^a
erat callidior cunctis animantibus terre de
quo dicitur et paulus. Non enim ignoramus cogitati-
ones ei² Reposuit et fel quia quanto malicie
furore contra genus humanum seueret. propter
cautele studium scribi et conseruari uoluit.
Iecur quoque reposuit quia maturitate con-
silio ei² maligna aduersum nos innotescere
nobis per doctores ueritatis dignatur est. Fert
enim quia calore ac uirtute iecoris. ymesta
excoquantur et ad digestionem pueniant. Sum-
uero ea que agere disponimus. secula cogitati-
one quo ordine sint agenda exquirimus. quia
acceptos in stomacho cibos ardore iecoris
excoquimus. Sunt enim hec in quibus necessaria
ad medicamenta. Vtilis astucia. malicia.
doli antiqui hostis nobis agnita proficiunt ad
medela. quia quanto ea cercius exploramus.
tanto caucius declinamus. Assaut Tobias car-
nes piscis et secum tulerunt in uia. cetera
salient que sufficerent eis. Quicquid ex pe-
te assuipserunt sibi. eos significat qui de mem-
bris diaboli in christi membra transferunt.
id est de infidelitate conuertuntur ad fidem.
Quicquid uero dimiserunt. eos et contra demo-
strat. qui audito dei uerbo maluit intra
membra mortua ac putrida sui decepto-
ris residere. quam ad societatem saluatoris re-
uerti. Assaut carnes ei² in eis quos carnale
inuenit. sed igne sui amoris spirales. ac for-
tes reddidit. Venitque spiritus sanctus in apostolos in ig-
nis uisione descendit. Cetera in quibus salient.
Quod ad doctores spalius pertinet quibus deus
uos estis sal terre. Salient autem ob id Tobias
et angelus. quia idem medicus dei et hominum. et hu-
manis apostolus. et diuinitus eis in corde salem
sapientie tribuit. Tulerunt autem secum que

sufficerent eis quousque puenirent in ra-
gel ciuitatem medorum. Quia tantum dominus colle-
git de iudea ad fidei qui sufficerent ad exem-
plum inueniendi. ut ad ministerium predicandi.
quousque etiam in gentibus ecclesie fundamen-
ta locaret. Suggestit angelus Tobie ut in gessu
domum raguelis filiam eius sarā sibi petat ur-
orē. Ragel indicat populum gentium que dominus per
predicatores suos uisitare dignatur est ut de
eius stirpe sponsa sibi assumeret. id est ipsam
gentilitatem sibi ecclesiam faceret. Congruit
et sari nomen ecclesie ^{prope} sarā coniugem hab-
ere patriarche que genuit isaac filium promi-
sionis. id est liberum ecclesie populum. Nomen quoque
raguel qui interpretatur ei² dei siue amicus dei illi
designat populum qui abdicata diaboli frau-
de. se suosque domini consortio nequit. qui dice-
re nouit. dominus pascet me et nichil in deum
et audire meretur. iam non dicam uos seruos sed
amicos meos. Tibi in quibus debet omnis substā-
cia eius. Et patet ad filium. Postula. a me et da-
bo tibi gentes hereditatem tuam. Ingressi sunt
ad raguelē qui eum suscepit cum gaudio. Ad-
it dominus populum nationum per doctores sui uer-
bi. qui libenter accepti in pluribus locis. ut
acti apostolorum testantur. Petiit filiam raguel. pri-
mo expauit. scient scilicet quod puenisset sep-
tenuis. Sed docente angelo quia inmundi
eam habere non posset. Tobias autem qui dominum
timebat posse mori dari consentit. Auctus
uerbum dei populi gentium atque ab apostolis admo-
nuit ut desina progenie per orbem ecclesiam dei fa-
cerent. non sine certa exploratione potuit
noue fidei iura legem suscipere. scient quod in
tot temporibus antiquis habuit doctores. qui
omnes quasi septenario numero comprehensio solū
huius scilicet uite gaudia nouerunt de eternis
nihil certum dicebant. idque illos absque spe uite

^a
loquendo docuit

immortalis eterne mortis rapuisset interi-
 tum. Sed docente intrinsecus ipsa ueritate.
 que foris per doctorum ora sonabat tandem in-
 tellexit quia necesse esset ut stulta dicerent
 stulti. prout qui dominum uerum non nouerant.
 iure autem mundi conditor in mundum ue-
 niens mundi regimen susciperet et fide
 confessus christi. et se sacramentis sanctificari
 gaudebat. **I**ntruductus tobias ad saram in
 cubiculum. prout de cassidili suo parte
 iecoris et posuit super uiuos carbonem. et
 dominus acceptus ecclesiam de gentibus in primo
 dispositionis eius initio iubet eam in singulis
 credentibus abrenunciare sathane. et omni-
 bus operibus eius. et omnibus populis eius. ac demum con-
 fiteri fide sancte trinitatis in remissionem pec-
 catorum. quod est ultima piscis viscera uiuis
 concremari carbombus. **Q**uibus actus angelus
 apprehendens demonem ligauit. quia post ab-
 renunciationem diaboli. post confessionem
 recte fidei. sequitur remissio peccatorum. per
 aquam baptismi. Ligauit autem eum quia a
 fidelium lesione retinetur. quos et si temptare
 aliquocientis permittit ut pbent. superare
 tamen prohibet ne a fide deficiant. **L**igauit
 inquit eum in deserto superioris egypti. et des-
 tum et egyptus corda infidelium significant.
 quia et deserta. id est derelicta sunt a do-
 cui in habitatione sunt indigna. et hec ca-
 de sunt iuxta interpretationem nominis egypti
 huius proficie. scilicet tenebris obscurata. Nec in-
 merito quia desertum a luce repletur a principio
 tenebrarum. Apprehensum ergo angelus demonem qui
 tobiam occidere cupiebat ligauit eum in de-
 serto superioris egypti. quia cohibetur a rap-
 tu fidelium. qui membra sunt sui redemptoris.
 id est dominus et redemptor noster diabolum infidelibus
 tamen diuini permittit. **I**nterea circa pullos

canum timentis raguel ne occidat esset a demo-
 ne tobias fodit sepulcrum cum seruis. sed hoc
 confessi cogita sospitate illi uisit terra re-
 pleri. **S**antus pullos sonus est predicantium. qui cum
 mane dieque uerum fidei mundo post tene-
 bras erroris affuturum emerent. erant quidam
 in populo gentium qui dubitarent an dominus uere
 uicisset hostem antiquum. id est fidei nomen
 ei obruere atque abscondere atque abscon-
 dere latere estimarent. **Q**ui tamen postmodum ag-
 nita luce ueritatis quasi aurora perdecem.
 et crebrescente pullos cantu. id est uoce doc-
 torum qui ad superna desideria alacri cor-
 dis uolatu se leuare consueuerunt. omne
 dubium dubitationis sua de mente
 propulerunt. ac ueraciter christum hostem perstrato
 sponsum sancte oclie esse cognouerunt. **L**etatus
 raguel de uita tobie. et conuentione
 ac nuptiis filie sue. fecit occidi uaccas
 duas pingues. et quatuor arietes. et pa-
 rari epulas omnibus uicinis suis et cogna-
 tis. et amicis. **L**etatus de fide christi populi gen-
 tium. et de uocatione gentilitatis ad
 dominum. tamen proficiebat in domino ut etiam de
 eis ueri doctores fierent. id est postmodum.
 et martires **eructarent.** **Q**ui uacce uicis
 sunt qui uigili euangelii leue gerunt
 quia eos quoque qui ad portandum idem ui-
 gili proficiant. predicando gignunt et nut-
 unt. **S**unt et arietes. quia patres ac du-
 ces sunt populorum sequentium. de quibus dicitur. **A**ff-
 te domino filios arietum. **S**unt autem pingues
 uacce quia dilectionis superne sunt gratia
 relecti doctores. de qua — psalmista pro-
 cat. **S**icut adipe et pinguedine repleat
 anima mea. **S**unt due uacce occise. quia
 quicumque per christum ut ipsi corpus suum sponte
 mortificant. ut hostia diuina fiant. ut in

expulso
 demone

in quibus et ligatum tenet eum. quod si ipse quod possidet impio-
 tantum lede sunt. quantum insatiabili furore distat

manus infidelium tradunt ad occidendum: tales nimirum per arma iusticie a dextris & a sinistris. id est in prosperis & in aduersis. quia hostes stare didicerunt. Sunt quatuor arietes occisi. quia sancti doctores & martires. quatuor libros sancti eugeni fide & operatione conseruant. quia. uirtutibus primis. prudentia. fortitudine. temperantia. iusticia. mununtur quia per orbem uniuersum qui quatuor plagis distinguitur. gregem christi instituunt. fecit ragueus uaccas & arietes occidi. quia ipsi gentium tales eos qui de sua stirpe ad fidem uenerant esse docuit. quod preminencia uirtutis hostes temptare appeteret. nec temptatos uincere sed uictores posse facere martires. Vt certe ipse fecit occidi. quod carne sua per christum cum uicis & concupiscentiis crucifigere docuit. Quorum occasione parauit epulas omnibus uicinis atque amicis. Quia perfectio uita. passio. corona sanctorum. misericordiam tribuit. & quasi epulas ex eis quorum reficiuntur exemplis accipiunt. **A**d uirantem ragueus tobiam ut per duas hebdomadas maneret secum. **A**d uirantem & nos dominum nostrum orantes. ut nobiscum maneat donec perfectionem sancti spiritus per gratiam sancte requiesquam. qua requiescamus & a seruitutibus actibus. id est peccatis in corpore & a prauis cogitationibus in mente & requiescat in uero corde & corpore ipse qui ait. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem & quietum. & timentem uerba mea. **P**ecit angelum tobiam ut assumens animalia siue seruumque uadat ad gabelum in rages civitatem medorum reddatque ei cyrographum suum & recipiat ab eo pecuniam rogetque eum uenire ad nuptias eius & annuntiare. **P**ecunt dominum fideles membra iudei. ut assumat

aliquos de credentibus eisque uerbi predicandi negocium committat & ipse ueniat ad colligendas in fide sua nationes. que necdum fidei misteria receperunt. sed tamen famam audierunt. eisque concedat. propter ut talentum uerbi quod fama didicerit. per fidei obedientiam reddant. & ipsi quoque ad nuptias sancte ecclesie in quibus sponsus est christus. in quibus uin de aqua nouum factum. id est spirituale legis dicitur intelligencia. ut credendo & recte uiuendo aggregentur. **N**ec abnuunt dominus sed bene roganti uota suscipiens. nouos cotidie populos in ecclesia colligit. **P**otest ut superdum spiritus. his intelligi nationibus que litteram legis per lex translatores acceperunt. & ideo uicis fide accipere ualebant. ut quam in libris uotis tenebant. **A**ssumit ergo raphael uinum de seruis ragueus. & duos camelos. & in rages medorum prexit. & indicantem civitatem de tobiam recepit pecuniam. eiusque secum ad nuptias fecit uenire. **S**erui ragueus & camelus sunt predicatorum de gentibus electi. per quos dominus & alios colligit. serui. quia seruiunt necessitati eorum. quibus euangelizant. camelus. quia onera infirmitatis eorum sine subiectione caritatis portant. **Q**uare autem uinum. serui. & camelus sunt duo super monstratum est. ubi uacce due & uinum occidunt arietes. **T**ales adiuuante raphaele perducit gabriel ad nuptias tobiam. cum in uirtute ecclesie christi. nouos populos ipso diuinitus optulans sancti predicatorum aggregant. **M**oram autem faciente tobiam nuptiarum causa. contristati sunt parentes eius quod non die constituto reuerteretur ad eos. sed nec morante & perfide in ecclesia congregata de gentibus. & cum singularem de iudeis ad fidem uinum conuertunt. multum dolent animo. quia tardat

dn̄s uenire ad saluandos eos: retin̄ in gen-
tib⁹. Quib⁹ bene congruit qđ mat̄ ei pau-
perula. & quasi uiro simul ordata multo
cū dolore dicebat: Heu heu fili mi. ut qđ
te misim⁹ pegrinari lumen oclōy nr̄oy
baculū senectutis nr̄e. Sp̄e posteritatis
nr̄e. oīā simul uite uno habentes. nō te
debuim⁹ dimittere ire a nob⁹. Quod^{ho}
tobias consolans eā respōdit: Tace & noli
tbari. san⁹ est fili⁹ nr̄e. Satis fidelis ē ui-
uile cū quo misim⁹ eū. eisdē ip̄s q̄ nē de
iudeis credūt conuenit: qui se suosq;
consolant̄ in hoc qđ futurū sit tēp⁹ qñ
reuertat̄ ad eos dn̄s. & tē om̄s isrl̄ salu-
fiat. scientes quia satis fidelis ē dn̄s qui
hoc pmisit. Sicut enī sp̄ra docum⁹. idē
tobias p̄ peccatē suā incredulos. & p̄ fidē
credentes. more scriptū uisitato s̄signat.

Rogabat̄ tobias raguel ampliori tēpore ma-
nere secū. nec auclit. dicente tobias. ego no-
ui quia pat̄ me⁹ & mat̄ mea. modo dies
computant̄. & cruciant̄ ^{sp̄e} sensus eoy in ip̄s.
Et cū plenitudo gencū intrauerit. null⁹
poterit dn̄m phibere quin & isrl̄ salute
tribuat. cecitatēq; ei que ex parte facta ē
illustret. ^{re} recordat̄ enī diuina demencia
qm̄ ⁷ tribulatio ē magna. & cont̄. do. cor-
dit⁹ credencū ex iudeis p̄ peccatē incre-
duloy qui sunt cognati eoy scđm car-
nē. qui sunt isrl̄. **D**imisit ḡ raguel to-
biā ad parentes suos. tradēs ei sarā cum
multa substantia. Remittunt̄ dō in fine
doctores ecclie xp̄m. cū ip̄a ^{occlia} uirtutū di-
uicū plena. ad illustrandā fide dīandāq;
bonoy operū substantia gemē iudeoy. ex
qua carnē assūpsit. **P**recedit anḡl⁹ &
tobias ad parentes ei⁹ deīn secuta ē uxor
cū substantia & familia ei⁹ postquā illu-

minat⁹ ē pat̄ ei. **P**recedit diuina grā ad
illuminandā cecitatē ^{ip̄li} iudeoy. atq; in su-
is litteris xp̄m uerū dn̄m. atq; hominē esse
cognoscēt. & post agnitionē recte fidei. qñ
uiso anḡlō & filio suo. quos diu nō uiderāt.
mutrū gaudentes. sic tamē sic tandē se-
scē ecclie que est de gentib⁹ congregata.
participationē celestū misteroy uingē.
Approquantes domui precucurrat̄ ca-
nus qui simul fuerat in uia. quasi nun-
ci⁹ adueniens blandimento sue caude gau-
debat. Nō cōptēpnenda ē figura. Satis hūi.
qui uiator & comel anḡl⁹ doctores signu-
ficat ut supra. Doctores ergo sicut & su-
pra dixim⁹ ecclie ^{et primum.} qui sepe confligendo cū
hereticis. lupos graues. a pastoris sumu fu-
gant ouili. Quib⁹ bñ congruit qđ canis
naturale ē bñficiū rependere grā. & solli-
citas excubias p̄ dn̄oy salute p̄tendere.
Precucurrat̄ ḡ canis. quia p̄mo salutē p̄-
dicat. dn̄m. deīn dn̄m illuminator corda
mundat. Et pulchre dicit̄ ^{quasi} quia nunci⁹
adueniens. quia nimirū doctor quisq; fi-
delis nunci⁹ ē ueritatis. Pulchre blandi-
mento sue caude gaudebat; cauda q̄ppe
que finis ē corporis. fidē operationis. idē
p̄fectionē ut certe mercedē que sine fine
tribuit̄ insinuat. Blandimento ḡ cau-
de gaudebat canis. cū recta domoy ^{suoy} qđ
diu aberat reuideret. Gaudent doctores
de effectu sui operis. cū iudeā p̄ suum
ministerium a dn̄o colligendā intelligēt.
Gaude ^{nt} de p̄m̄y p̄ceptione uite sempit̄-
ne. & de hoc eodē p̄m̄o cunctis electis con-
muni⁹ corda eoy quib⁹ p̄dicant exhila-
rant. dū eis uenturā confessi xp̄i grām
pmittūt. **A**nnunciante ḡ came uenisse
tobias. erurgens cō pat̄ ei cepit offendēs

solatiū
uite nr̄e

uere

pedibus currere. Audito a doctoribus uerbo salutis. exurgit ipse ebreorum de longo proficiscitur. uetno currit amore ad dominum quamuis offendens gressibus operum. donec plene fidei & operationis bone luce recipiat. reuerterat in christo & instructus. Et data manu puero occurrit obviam filio suo. Dat manum puero cecum ut in offenso pede operis domino occurrat. qui & si ipse necdum uiam fidei plene intelligat. ei tamen qui lucem in ueritate uisum cognouit. assensum prebere quo ad dominum pueniat satagit. Suscipiens oculos cum uxore sua. & per gaudium fleuit. Suscipiens cum gaudio iudea in fine copulata christi gaudet quia credit. dolet quia tamen sero ad dominum puenit. **G**unc sument tibi as de felle piscis liniuit oculos patris sui. Et dominus credentibus reuelat apertum quanta est malicia draconis antiqui. qui illum in passione quondam deuorare gestabat. & per hoc ipse potius occisus sua membra. id est eos quos anima tenebat amissa. **C**eptis ex oculis tobie quasi membrum. ouis albugo egredi. postquam liniuit felle piscis & uisum recepit. Et iudeorum ipse postquam amarissimam nequissimi hostis nequicia cognouit. amissa recipiet lucem. Albugo que obsederat ei oculos. stulticia sibi meriti placendi designat. Habent enim zelum dei. & non secundum scientiam. uolentes suam constituere iusticiam. iusticiae dei non sunt ^{subiecta} ~~secuti~~. Pupilla enim nigra uidet. alba tenebrescit. Et qui sibi sapientes uident dicentes. nunquam & nos ceci sumus. in his ueritas non est. Qui autem fragilitatis sue & ignorantie dicere non est. deus meus illumina te nebras meas. luce uite sunt fructuri in domino. Bene autem albugo quasi membrum erat

ouis. Per ouem quippe spes designat. quia uidelicet nondum uiuum est nondum animal est & sperat a uoluntate. que hoc posuerat quod quia uiuat. peccat. currit uolet. Et apostolus ait. Si autem non quod uidemus speramus per pacem expectamus. Unde & in euangelica parabola sub nomine panis piscis. & ouis. tres summe uirtutes. fides. spes. caritas exprimitur. Habet ergo ipse iudeorum adhuc uelamen ante faciem cordis. ut non intelligat gratiam christi. Habet albuginem. quod sibi meriti cadidit & uult per omnibus uidet. Sed habet caecidit albuginem quod membrum ouis. quod cecitate sustinet mentis. sub spe stultissima & superuacua nascitur in carne christi. & liberatur eos. eiusque magnam regnum datus per orbem. Sed quibusque eorum ablata fuerit erroris caligo. agnoscit quia christus iam uenit. ac mundum suo sanguine redemit. quibus apte congrit quod sequitur. **E**t uisum recepto glorificabat dominus tobiam cum uxore sua. & omnes noti ei dicebant. Benedictio te dominum dominum istum. quoniam tu castigasti me & tu saluasti me. & ecce iudeo tobiam filium meum. Ingressa est etiam post septem dies sara uxor filii eius. Unde des luce gratie spiritualis que septiformis accipit insinuat. Post. vii. dies illuminati tobiam ingredi uxor filii eius. quia postquam illuminata fuerit iuda per fidei postquam gratiam spiritus sancti accepit. ingreditur ad eam ecclesia. ut sit unum ouile. & unus pastor. sitque una domus christi. uno angulari lapide firmata. Ingressa sunt & pecora & camelus. & pecunia multa uxoris. Multe fidelium plene multe uirtutes ecclesie. tunc in populo hebreorum congregantur. & illa pecunia quam receperat a gabelo scientia que scripturarum quas aliqui gentibus commendabant. tunc eisdem reddet. **V**enerunt etiam sobrii tobie congratulantes ei de omnibus bonis que fecerunt ei dominus. & post. vii. dies

epulati sunt: cu eo. Hoc e qd in cantico mo
 sel dicit: Leamini gentes simul. Septe dies
 epulantur simul quia in domib spalib & di
 titib gaudent. Rediunt ad celu angls
 12 apte illis quis sit ipse & quare uenerit
 qd q sit reuertit ad dnm exponit. Et
 dnt eide pto te pficienti lat sue cogniti
 onis numeru patefaciet. adapiens & ostn
 dens omib quia ipse in patre & pat in p
 so e. Redi g angls ad dnm. ^{re}manet apd
 patre tobias. Et dnt ab electis intelligit
 in diuinitate patri coequal humani
 tate nob consubstantial. **T**unc aperient o
 suu senior tobias bndixit dnm. & confes
 sus e uertate & misericdia ei simul. & ad
 monens fideles ei bnficia semp pdicare
 ei flagella pmissere. Inburq spū pphie
 de supna ierlm matre nra multa per
 laudē decantant. Et pps iudeoy con
 uert in fine scil multos habebit docto
 res & pphicos uiros. qui mentes pxi
 moy ad supna desideria accendat. dū
 eis celestis patrie gaudia ppetuacres
 uoce resonat. **T**obias senior in hora
 exit sui uocauit ad se tobiam filiu suu
 & vii filios ei nepotes suos dixit eis. qd
 ppe esset interit nunc. & instauratio
 ierlm. & terre isrl. Et tē in iudea docto
 res q fideles & iusti. hoc tempe uiuente
 exituri de hoc mūdo. suos ppinguo ammo
 net. q mūd tā ppinguet ad finē. i fute vi
 te bona ptime sit uentā. Monent autē
 hoc col maxime qd p dnm grām renatos &
 spē septuagintū eē munere repletos al pici
 unt. qd eē filios tobie iunioris in numero
 septenario. & hos iuuenes hoc e fortel infid
 & uincemel malignū. **D**irigite inqō gll
 uros ut creatis denuncie iudeo enī quia

iniquitas ei finē dabit ei. Et hoc est dicere su
 ut auctorit. dirigite intencionē cordis in
 ut hui scil terreneq; conuersionis ^{desidia} **p**atru
 relinquatis. & tota mente celestia petant.
 Constat enī quia tanta e multitudo pxi
 tanta pceptoy di transgressio porde q nō
 alit n orb ipsi erimmo sic qndā in diluui
 tociq; humani generis abolitione possit t
 minari. **A**ccessit g ^{eruntue} tobis cu uore sua. & filij
 q filioy fil & reuert est ad soceros suos
 q inuent eos in senectute bona. Hoc coti
 die facit dnt. hoc usq; ad finē scil factur e.
 cū derelictis eis qd suos nō esse cognouit.
 ad illoz ^{corda} **c**orrectionē uisitanda. & illustran
 da conuertit qd ad uitā pdestinauit etnā.
 Hol enī in senectute bona inuent. cū bo
 nis opib diu studiuisse se donante letant.
 Alioqn iseneet mala uidet. & id co porit
 eos q dicit uiuente nō mati. Et consilio
 nō candore bone actionis quasi canice
 uenerandi. E uitioy sunt onere incuru
 de qualib die ysaias. Puer o a m. p. c. a.
 ma e. Verito p peccatis suis maledictio
 ni subiacebit. qui cum multis annis an
 nis uixit. puerit in animi ^{suu} leuitate nū
 qm deserere curauit. Inuent inq; col
 in senectute bona. & curā eoz egit. & ipse
 clausit oclōs eoz. & omnē hereditatē do
 m^o raguel ipse pcepit. Et dnt ac saluator
 nū curā eoz ag qd in bonoy opm ioluntū
 pfeuerare agnouit. ipe unuit cord eoz a
 plemis uite delectate claudnt ad gteplā
 nē ppetue lucis attoll. ipe illos p h^o uite t
 minū ad celest^{ia} pductt. Ipe e hereditas d
 de q cant a ppha. Surge d. uid. t. qm. t. he
 ionib gnt. Et optet ut timore dnm anni
 pl. cū gaudio sep. eū. o. cog. ei. Septia tob
 finē uoi mchi dligit. qn dnt nū cū toto cor

ad fide

Intrat

pore suo qd̄ ē ecclesia. quā redemit in regē
 cina. agratulantib⁹ anglis & societate homi
 nū redēptoy & singlōl q̄sq; n̄b̄ uidē sui q̄di
 toris. p̄ diuīsal sup̄ne patē mansioē. p̄mittō
 tā diuīitate collocantib⁹. Jōis gnatio ei⁹ i bona uita.
 sc̄a diuītiōē p̄māsit. **Q**uē aū uita melior ē sc̄ior
 q̄ntio. q̄m i gl̄a sui gdn̄oris p̄petuo manere.
 h̄a ut accepti s̄t tā dō q̄m c̄t habēt t̄re. P̄
 ducti ad patriā celestē hoīes accepti er̄t dō
 redēpti s̄t gr̄a. Accepti er̄t & anglis q̄y nu
 mey opleb̄t. q̄b̄ impetū s̄t fr̄na societate
 copulanch. h̄i s̄t erenī habitatores t̄re illi.
 de q̄ dñs dicit. Beati mites. q̄m ipi possideb̄t
 terrā. Q̄m uidē desid̄m̄ ps̄a dicebat. Credo
 uidē bona dñi in terra uiuentū

Visio sancti wetini monachi

In puincia alemānoy ul' sueuoy i monā
 stero sc̄e. o. uigint. qd̄ augia nominat. fu
 it qd̄a s̄t nomine wetin⁹. waldini qui
 tēporib⁹ bone memorie caroli imp̄atoris
 ipsū cenob̄ nobilit̄ rexit consanguinita
 te proxim⁹. Hic in sc̄e conuersionē etud̄nō
 ne p̄ficiens. uita qd̄e monasticā ut in fine
 claruit mediocrit̄ duxit. studio aut̄ disc̄i
 di. scienciā diuināy nec̄n̄. & lib̄alū disci
 plinay p̄ ceteris tō tēporis circa manentib⁹
 ē consecr̄. Cui uisione q̄ subiecta ē uene
 rabit̄ uir hemo q̄ndā basilien̄s̄ ep̄c̄ hui⁹
 autē loci mo^{uicini} uetissima ratione descrip̄t
Contigit aut̄ ead̄ reuelatio anno. xi. lude
 wici. i. anno ab incarnatione dñi. lxx. xv.
 iiii. nov. mensis. iiii. non̄. s̄t. iiii. Nā. xxx. die oc
 t̄. infirmat⁹ ē die sabbi. nocte autē fr̄a iiii.
 ip̄a uidet̄ uisione. v. q̄ fr̄a. i. u. non̄. nov. crep
 culo uesp̄tino migravit ad dñm. Primā u
 sio in qua t̄rorē malignoy sp̄iū uidit.
 q̄ consolatiōē sc̄oy uiroy fugati s̄t. sc̄dā
 uisio aduent⁹ angli sp̄urati. & allocutio ei⁹

amicabile.
Cū p̄dict⁹ s̄t die sabbi cū aliquib⁹ fr̄ib⁹ po
 cionē ad p̄uidendā salutē corporis accepit.
 cet̄is eā salubilit̄ digerentib⁹ ip̄e cepit mag
 na difficultate ingesta reicere & statim ad p̄
 ceptōnē cibi q̄m ad refocilland⁹ corp⁹ sumere
 debuerat. fastidire. Crastina ū die id̄ ē dñi
 ca illucescente leui⁹ qd̄e habuit. & cū cet̄is q̄s
 ad p̄curandā p̄dictas corporales necessita
 tes sibi sociauerat refec̄t. s̄ in medio p̄dicti sal
 tidii p̄durauit. Nullom̄ t̄m uite corporat̄
 disēmen se fore passurū estimauit. quia ad
 sp̄e p̄sentis uite refectio sc̄dē & iii. fr̄e dec̄t
 cente fastidio i nullo iā diffidentē anima
 uerat. **Visio. i.** **F**eria ū. iiii. incipiente
 crepuscō uesp̄tino. confidentib⁹ s̄ ad refecti
 onē fr̄ib⁹ duxit. se ibidē finē refectōnis ex
 spectare nō posse. Sed interī ul' cenantib⁹
 in aliā cellulā eidē cellule contiguā t̄m
 parietis unū impositiōē remotā. stramta
 lectuli sui fecit efferr̄ de loco ostensionis p̄
 dicte. ut ibidē q̄lescendo p̄stolaret̄ finē eoydē
 refectōnis. & suā t̄m regressiōē ad locum
 lectuli sui. **M**ens̄ q̄ in lectulo posit̄. ocl̄e
 t̄m̄ clausis. & necdū in sonū ut ip̄e fare
 bat̄ resolut̄. uent̄ malign⁹ sp̄e effigie d̄er̄
 ei p̄tendens. in tanta deformitate. ut ceca &
 tenebrosa facie. nec signa ocl̄oy in eo appare
 rent. ferens in manib⁹ diuersa torm̄toy ge
 nera. int̄m gratulabund⁹ ass̄at̄ capiti ei⁹. q̄i
 crastina die eū tortur⁹ ess̄t. **I**llo q̄ t̄rorib⁹
 mutant̄. subito apparuit cūtra sp̄im ma
 lignoy. totū ipsi⁹ cellule sp̄aciū implens
 cū scutulis & lanceol̄ ex om̄i parte circū
 fusa. edificatū qd̄dā factū in modū armarioy
 talicoy p̄figatū ad inclusionē ei⁹. **I**ntant⁹
 q̄ horrore & tā imollabili t̄rore circūuol
 lat⁹ s̄t p̄dict⁹. int̄m. d̄n̄ fact⁹ ē. ut iā sp̄em.

Hec ē una p̄ totū orbem totūq; sc̄li tēp⁹ gn̄a
 tio q̄rentū dñm. r̄p̄r̄tū facie si iacob. de
 q̄ uē d̄c. gn̄atio rectoy. b̄ndicet̄.